

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK - UYANAN AVRUPA SARSILAN OSMANLI DERS NOTU 1

UYANAN AVRUPA: Ortaçağ'da (375-1453) Avrupa, Katolik Kilisesinin ve **skolastik (dogmatik) düşünce**nin etkisinde olduğu için özgür düşünce ve bilim gelişmemiştir. Bilimsel alanda çok geri kalan Avrupa için Ortaçağ **karanlık dönem** olarak adlandırılmıştır. Avrupa'nın bu karanlık dönemden kurtulmasını sağlayan gelişmeler şunlardır:

Coğrafi Keşifler: Keşiflerle zenginleşen ve **ekonomik olarak gelişen** Avrupa'da sanat, edebiyat ve bilime ilgi arttı.

Rönesans: Sanat, edebiyat ve bilim alanında yaşanan Rönesans ile **dogmatik düşünce sorgulanmaya** başladı.

Reform: Katolik Kilisesinde yapılan değişiklikler ile kilisenin bilim ve eğitim üzerindeki baskısı sona erdi. **Skolastik düşünce yıkıldı.**

Aydınlanma Çağı: Akıl ve bilimin ön plana çıktığı bu dönemde bilim ve teknoloji alanında önemli gelişmeler yaşandı.

Sanayi İnkılabı: Buhar gücünün makineye uygulanması ile üretim teknolojisinde büyük değişiklikler yaşandı.

SARSILAN OSMANLI: Özellikle 15. ve 16. yüzyıllarda büyük bir güce ve geniş sınırlara ulaşan Osmanlı Devleti, 17. yüzyıldan itibaren **siyasi, askeri ve ekonomik** olarak güç kaybetmeye başladı. Bunda;

- Sık sık padişah değişikliği yaşanması ve merkezi otoritenin bozulması,
- Yapılan savaşların yenilgiyle sonuçlanması,
- Yaşanan toprak kayıplarının askeri ve ekonomik olarak devleti zor durumda bırakması,
- Avrupa'da yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin takip edilememesi,
- Coğrafi Keşifler, Sanayi İnkılabı ve Kapitülasyonların Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilemesi vb. etkili olmuştur.

Bilgi: 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra meydana gelen iki olay, dünya siyasi ve ekonomik tarihinin gidişatını değiştirmiştir. Bu olaylardan biri **Sanayi İnkılabı (ekonomik)** alanda) diğeri de **Fransız İhtilali**dir (**siyasi** alanda).

SANAYİ İNKILABI: 1750'li yıllarda İngiltere'de buhar gücünün makineye uygulanması ile başlayan teknolojik gelişmelere denir. Sanayi İnkılabı;

- **Hammadde ihtiyacını** ortaya çıkarmış,
- **Pazar arayışını** hızlandırmış ve
- **Sömürgecilik yarışını** arttırmıştır. Bu da **devletlerarası rekabeti** artırmış ve I. Dünya Savaşının en önemli nedenlerinden birini oluşturmuştur.

Sanayi İnkılabının gerektirdiği teknolojik gelişmelerden uzak kalan Osmanlı Devletinde üretim azalmış, Avrupa pazarları ile rekabet edememiş ve **Osmanlı Devleti, Avrupalı ülkelerin açık pazarı haline gelmiştir.**

Avrupalı devletler Osmanlı Devletine verdikleri borçlara karşılık **Düyunu Umumiye** (Genel Borçlar) **İdaresini** kurdular ve Osmanlı Devletinin gelir kaynaklarına el koydular. (1881) Bu durum Osmanlı Devletinin **ekonomik bağımsızlığını kaybettiğinin** göstergesidir.

FRANSIZ İHTİLALİ: 1789 yılında Fransa'da meydana gelen bir halk hareketidir / ayaklanmasıdır. Fransız İhtilali sonucunda;

- Yeniçağ kapanmış ve **Yakınçağ** açılmıştır.
- Mutlak monarşi yıkılmış, cumhuriyet ilan edilmiştir.
- Adalet, eşitlik, özgürlük, insan hakları, demokrasi ve **milliyetçilik** gibi düşünceler ortaya çıkmıştır.
- **Milliyetçilik** düşüncesi **çok uluslu** imparatorluklarda (Osmanlı Devleti gibi) **azınlık isyanlarına** ve parçalanmalara neden olmuştur.

Çok uluslu yapı: Birçok milletten meydana gelen, çeşitli uluslardan oluşan anlamına gelir.

Fransız İhtilali Osmanlı Devletini iki şekilde etkilemiştir.

Olumlu: Demokratikleşme hareketlerinin başlamasına ortam hazırlamıştır.

Olumsuz: Azınlık isyanlarının yaşanmasına ve devletin dağılmasına neden olmuştur.

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK - UYANAN AVRUPA SARSILAN OSMANLI DERS NOTU 2

Osmanlı Devleti'nin 19.yüzyıl boyunca sarsılmasına ve 20.yüzyıl başlarında dağılmasına neden olan iki önemli olay vardır. Bunlardan biri **Sanayi İnkılabı**, diğeri de **Fransız İhtilali**'dir. Sanayi İnkılabı **ekonomik olarak** gerilemesine neden olmuş, Fransız İhtilali ise **siyasi olarak** dağılışını hızlandırmıştır.

Sanayi İnkılabı ile Osmanlı ülkesi uluslararası **ortak pazara** dönüştü. Osmanlı pazarları Avrupa'dan gelen ucuz ürünlerle doldu. İnsanlar, ucuz ithal mallara yönelince **yerli esnaf zarar etti ve üretimini durdurdu**. Böylece **Osmanlı sanayisi çöktü. Ekonomi bozuldu**. Devlet bütçesi açık vermeye başladı. Devlet, açığı kapatmak için halktan toplanan vergilerin miktarını arttırma ve yeni vergiler koyma yoluna gitti. Bu durum halkın tepkisine neden oldu. **Ekonomik çöküş toplumu sosyal açıdan da huzursuz etti**.

Devlet, giderlerini **Avrupa'dan borç alarak** karşılamaya çalışmış ancak zamanla aldığı borçları dahi ödeyememiştir. Avrupalı devletler alacaklarını tahsil etmek için **Düyunu Umumiye İdaresini** kurmuşlar ve Osmanlı Devletinin gelir kaynaklarına el koymuşlardır. Bu durum **devletin ekonomik bağımsızlığına** zarar vermiştir.

Osmanlı ekonomisini bozan nedenleri kısaca şöyle sıralayabiliriz.

- 1- **Coğrafi Keşiflerle** ticaret yollarının değişmesi
- 2- Avrupalı devletlere **Kapitülasyonların** verilmesi
- 3- **Sanayi İnkılabı** ile Osmanlı ülkesinin Avrupalı devletlerinin pazarı haline gelmesi
- 4- **Düyunu Umumiye İdaresi** ile Osmanlının gelir kaynaklarına el konulması

Fransız İhtilali ile ortaya çıkan **milliyetçilik** akımı **her milletin kendi devletini kurmasını** öngörüyordu. Bu düşünce Osmanlı gibi çok uluslu devletlerde **azınlık isyanlarının** çıkmasına neden oldu. Osmanlı Devleti azınlık isyanlarını önlemek ve dağılmayı durdurmak için **çeşitli ıslahatlar** yaptı ve bazı **fikir akımları** ortaya attılar.

ISLAHATLAR

Tanzimat Fermanı(1839): Amaç, Avrupa'nın Osmanlı iç işlerine karışmasını önlemek, milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak ve azınlıkların devlete bağlılıklarını arttırmaktır. Önemi: Osmanlı Devleti'nde anayasal düzene geçişin ilk aşamasıdır. **Kanun gücünün üstünlüğü** kabul edilmiştir.

Islahat Fermanı(1856): Amaç, Avrupalı devletlerin desteğini almak, Avrupalıların azınlıkları bahane ederek içişlerimize karışmalarını önlemektir. **Azınlık hakları genişletilmiş** ve Müslümanlarla eşit hale getirilmiştir.

I.ve II. Meşrutiyet(1876-1908): Amaç, azınlık isyanlarını sona erdirmek ve devletin dağılmasını önlemektir. **Kanunu Esasi** (anayasa) hazırlanmış ve **meşrutiyet** ilan edilmiştir. I. Meşrutiyetin ilanında **Jön Türkler**, II. Meşrutiyetin ilanında **İttihat ve Terakki Cemiyeti** etkili olmuştur. Halk ilk kez **seçme ve seçilme** yetkisini kullanarak **yönetime katılmıştır**.

F İ K İ R A K İ M L A R I

Osmanlılık: Osmanlı Devleti'ni oluşturan **bütün milletleri** adalet, eşitlik, ilkeleri ile **bir arada tutup** Osmanlılık duygusuna sahip bir toplum oluşturmayı ve azınlık isyanlarını önlemeyi amaçlamıştır. **Balkan Savaşları sırasında** Balkan milletlerinin isyan ederek Osmanlı'dan ayrılmasıyla **geçerliliğini kaybetmiştir**. Meşrutiyetin ilan edilmesinde etkili olmuştur.

Türkçülük(Turancılık): **Bütün Türkleri** milli bir duygu ile birleştirerek tek bayrak altında toplamayı amaçlamıştır. Özellikle II. Meşrutiyet döneminde milliyetçilik isyanlarına tepki olarak doğmuştur. Bu akım özellikle **Kurtuluş Savaşında milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında etkili olmuştur**.

Bilgi: Fikir akımları Osmanlı Devletinin dağılmasını önleyememiştir.

İslamcılık (Ümmetçilik): Devleti ve milleti bir arada tutan en önemli bağın din olduğu düşünülerek **tüm Müslümanları** halifenin etrafında toplamayı amaçlamıştır. **I. Dünya Savaşında** halifenin cihat etmesine rağmen bazı Müslüman Arapların İngilizlerle birlikte hareket etmesi ile **uygulanabilirliğini yitirmiştir**.

Batıcılık: Osmanlı Devletinin Batı karşısındaki gerilemesine bağlı olarak **ilk ortaya çıkan akımdır**. Osmanlı Devletini kurtuluşunun tüm kurumları ve yaşam biçimiyle **batılı bir devlet** olmakla sağlanacağını savunmuştur. Bu akım **Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan inkılaplarda kendini göstermiştir**.

- Mustafa, **1881** yılında **Selanik**'te doğdu. Babası **Ali Rıza Bey**, annesi **Zübeyde Hanım**'dır.
- Mustafa'nın ailesi Osmanlıda uygulanan **iskân politikası** kapsamında **Rumeli'ye yerleştirilen Türkmenlerdendir**.
- Selanik şehrinin **siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel** durumu, Mustafa'nın fikirlerinin şekillenmesinde etkili olmuştur.

MUSTAFA KEMAL'İN ÇOCUKLUK VE ÖĞRENİM HAYATI

- Babası Ali Rıza Bey bir süre **gönüllü subaylık** yapmış, ardından **gümrük muhafaza memuru** olarak çalışmış, daha sonra da ticaretle uğraşmıştır. Annesi **Zübeyde Hanım**, ev hanımıdır.
- Mustafa'nın **Fatma, Ömer, Ahmet, Naciye** ve **Makbule** adında beşkardeşi vardır. Ancak Makbule dışındaki kardeşleri küçük yaşta vefat etmişlerdir.

1- Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebi:

Mustafa'nın hangi okulda eğitime başlayacağı evde tartışma konusu olmuştur. Ancak **annesinin isteği** üzerine ilk olarak **geleneksel eğitim** yapan Hafız Mehmet Efendi Mahalle Mektebine başlamıştır.

2- Şemsi Efendi Okulu: Daha sonra babasının

isteği dikkate alınarak **yeni açılan ve modern yöntemlerle eğitim yapan** Şemsi Efendi Okuluna gitmiştir. (1887) **Yorum:** Mustafa'nın eğitim hayatına böyle modern bir okulda başlaması **yenilikçi, araştırmacı ve özgürlükçü bir kişilik kazanmasında** etkili olmuştur.

Bilgi: Bu okulda okurken babasını kaybetmiş ve bir süre eğitimine ara vermek zorunda kalmıştır.

3- Selanik Mülkiye Rüştîyesi: Şemsi Efendi

Okulu'ndan sonra bu okula devam etmiştir. **Sivil ortaokuldur**. Bu okulda okurken **çevresinde gördüğü subaylardan etkilenecek** asker olmaya karar vermiş ve gizlice askeri okulun sınavlarına girmiş ve kazanmıştır.

Yorum: Mustafa'nın asker olmak için gizlice sınavlara girmesi ve kazanarak bu okula kaydolması onun **kararlı ve idealist** bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.

4- Selanik Askeri Rüştîyesi: Sınavlarına girerek

kazandığı bu okulda, zekâsı ve üstün yetenekleriyle öğretmenlerinin sevgisini kazandı. **Kemal** adını, bu okuldaki **Matematik Öğretmeni** Yüzbaşı Mustafa'dan almıştır. Ayrıca Fransızca Öğretmeni **Yüzbaşı Nakîyüddin** ona bağımsızlık ve vatan sevgisi gibi duyguları aşıladı. **Yorum:** Bu okulda sınıf çavuşluğu ve müzakerecilik gibi görevler üstlenmesi **liderliğini ve kendine olan güvenini** gösterir.

5- Manastır Askeri İdadisi(1896): Bu okulda

sınıf arkadaşı **Ömer Naci** sayesinde **edebiyata ve hitabete** ilgi duydu. Fransızca özel dersleri aldı. **Tarih Öğretmeni Kolağası Tevfik Bey**'den **tarih bilinci** edindi. Jean Jack Rousseau, Montesquieu ve Voltaire gibi Fransız yazarların eserlerini okuyarak **milliyetçilik, eşitlik, özgürlük** gibi kavramlarla tanıştı. Ayrıca Namık Kemal'in **vatan, millet sevgisi, hürriyet**, Mehmet Emin Yurdakul'un da **Türkçülük** fikirlerinden etkilendi.

6- İstanbul Harp Okulu(1899): Manastır Askeri

İdadisini bitirdikten sonra İstanbul'daki Harp Okulu'na girdi. Harp Okulunda okurken arkadaşları ile birlikte bir **dergi/gazete çıkardı**. 1902'de **Teğmen** rütbesiyle mezun oldu.

7- İstanbul Harp Akademisi(1902): Bu

okulda derslerinin yanı sıra, **ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum** ile yakından ilgilendi. Harp Akademisini **kurmay yüzbaşı** olarak bitirdi (1905). **İlk görev yeri** olan Şam'daki **5. Ordu**'ya atandı.

Yorum: Mustafa'nın **yetiştirdiği aile ortamı**, küçük yaşta babasız kalması, **karşılaştığı zorluklar** ve Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu **siyasi, askeri ve ekonomik durum** onun iyi bir asker ve devlet adamı olarak yetişmesinde etkili olmuştur.

Bilgi: Osmanlı'da farklı özelliklerde okullar

vardı. Dini derslerin ağırlıkta olduğu mektep ve medreseler; yeni açılan Batı tarzı okullar, askeri okullar ve çeşitli meslek okulları, azınlık okulları ile yabancı okullar da faaliyetliydi. Bu okullar **kendi amaçları doğrultusunda** eğitim yapıyorlardı. Bu durum, Osmanlı Devleti'nde **eğitim birliğinin olmadığı** göstergesidir.

Bilgi: Mustafa, Mahalle Mektebi ve Selanik Mülkiye Rüştîyesindeki eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmıştır.

BUHRANLAR BÜYÜK KAHRAMANLAR DOĞURUR - MUSTAFA KEMAL'İN FİKİR HAYATINI ETKİLEYEN OLAYLAR VE KİŞİLER

Bir liderin kişiliğinin ve fikirlerinin oluşmasında, içinde bulunduğu çevrenin etkisi büyüktür. Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında da Atatürk'ün **yaşadığı ortamın, ailesinin ve özünde var olan bağımsızlık duygusunun** etkileri önemli bir yere sahiptir. Bunlar;

1- Doğduğu Yer: Selanik: Çok uluslu yapısı nedeniyle **farklı fikirlerin ve birçok siyasal olgunun** meydana geldiği, aynı zamanda ticari faaliyetlerin ve kültürel etkinliklerin yoğun olarak yaşandığı bir liman kentiydi. Mustafa Kemal'in çocukluğunun ve gençliğinin geçtiği Selanik ve çevresi **Avrupa'daki gelişmelerden en çok etkilenen bölgelerden biriydi.**

2- Öğretmenleri: Mustafa Kemal, öğrenim hayatı boyunca bazı öğretmenlerinden önemli bilgiler edinerek geleceğe hazırlanmıştır. Selanik Askerî Rüştiyesinde kendisine "**Kemal**" adını veren ve matematik dersini sevdiyen **Yüzbaşı Mustafa Bey**, yine aynı okulda Fransızca öğretmeni **Nakiyüddin Yücekök** ve Manastır Askerî İdadisindeki **Tarih Öğretmeni Kolağası Mehmet Tevfik Bey** Mustafa Kemal'in **düşünce yapısını etkileyen** en önemli öğretmenlerinden biridir.

3- Fransız İhtilali: Fransız İhtilali ile ortaya çıkan **eşitlik, özgürlük ve milliyetçilik** gibi fikir akımlarından etkilenmiştir. Fransız İhtilali'nin siyasal alanda büyük değişimlere neden olduğunu ve getirdiği fikir akımlarının bütün dünyayı derinden etkilediğini görmüştür.

4- Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum: Atatürk, gençlik yıllarından itibaren Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu **siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve askerî sorunları yakından takip etmiştir.** Osmanlı Devleti'nin bu sorunları çözmesi için **çareler aramaya** başlamıştır. Bu amaçla **dünyada meydana gelen siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri araştırarak** çözümler üretmiştir.

5- 1897 Türk-Yunan Savaşı: Bu yıllarda Mustafa Kemal'i **en çok etkileyen olay**, 1897 Türk-Yunan Savaşı oldu. Mustafa Kemal bu savaşa gönüllü olarak katılmak istemiş ancak yaşı küçük olduğu için geri çevrilmişti. Türk ordusunun **savaş meydanında zafer kazanmasına rağmen barış masasında istediğini elde edememesi** Mustafa Kemal'i derinden etkilemiş ve **sadece askeri olarak değil, diplomatik olarak da güçlü olmak gerektiğini düşünmüştür.**

6- Avrupalıların işlerimize karışmaları: Avrupalı devletlerin azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmalarını önlemek için yapılan ıslahatların sonuç vermemesi, yapılan bütün iyi niyetli çalışmalara rağmen isyanlar giderek artması, Mustafa Kemal'in yıkılmak üzere olan bir devletin yerine **çağdaş, millî egemenliğe dayalı, tam bağımsız bir devlet kurmak** fikrini güçlendirmiştir.

7- Bulunduğu şehirler ve yerler: Mustafa Kemal'in gerek **öğrenci olarak** (Selanik, Manastır, İstanbul) gerekse **subay olarak** (Şam, Trablusgarp, Sofya) bulunduğu şehirlerde karşılaştığı durumlar ve yaşadığı olaylar fikir hayatının oluşmasında etkili olmuştur. **Selanik, Manastır, İstanbul ve Sofya** şehirleri Mustafa Kemal'in fikir hayatının oluşmasında büyük etkiye sahiptir. Selanik'in **çok uluslu yapısı ve kültürel zenginliği** ile Manastır'daki eğitimi **fikir hayatının gelişiminde** etkili olmuştur. Sofya'daki hayatı **demokrasi ve diplomasi tecrübesi** edinmesini sağlamıştır.

8- Okuduğu yerli ve yabancı yazarlar: Atatürk'ün gençlik yıllarından itibaren etkilendiği fikir insanları olmuştur. Bunların en önemlileri **Namık Kemal, Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul ve Tevfik Fikret** ve Fransız yazarlar **Jean Jacques Rousseau, Montesquieu ve Voltaire**'dir.

- **Namık Kemal;** vatan ve millet sevgisi,
- **Mehmet Emin Yurdakul;** milliyetçilik milli birlik ve beraberlik,
- **Tevfik Fikret;** insan hakları çağdaşlık, batıcılık,
- **Ziya Gökalp;** Türkçülük, Türk milliyetçiliği, dayanışma,
- **Jean Jack Rousseau;** milli egemenlik, hukuk devleti,
- **Montesquieu;** cumhuriyet yönetimi,
- **Voltaire;** akılcılık, bilim gibi konularda etkilenmiştir.

Zeki DOĞAN – Sosyal Bilgiler Öğretmeni

MUSTAFA KEMAL'İN ASKERÎ HAYATI

1- ŞAM'A ATANMASI (1905)

- **İlk görev yeri** olan Şam'daki 5. Ordu'ya Kurmay Yüzbaşı olarak atandı.
- Burada **Vatan ve Hürriyet Cemiyeti**ni kurdu. Selanik başta olmak üzere birçok şehirde cemiyetin şubelerini açtı. **Bilgi:** Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurması, **liderlik özelliğini, teşkilatçılığını, yöneticiliğini** ve **vatanseverliğini** göstermektedir.

Bilgi: Selanik'teki 3. Ordu'da görev yaparken bir süre **İttihat ve Terakki Cemiyetine** katılmış ancak ordunun siyasete karışmaması gerektiğine inandığı için bu cemiyetten ayrılmış ve tamamen askerlikle ilgilenmiştir.

4-TRABLUSGARP SAVAŞI (1911)

- **İtalya**'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine gönüllü subay arkadaşları ile birlikte gizlice Trablusgarp'a gitti. Halkı örgütleyerek **Derne** ve **Tobruk**'ta İtalyanlara karşı başarılı savunma savaşları yaptı.
- Başarılarından dolayı **binbaşı** yükseldi.
- Trablusgarp Savaşı, Mustafa Kemal'in **ilk askeri başarısıdır.**

Bilgi: Trablusgarp'a gönüllü olarak gitmesi **vatanseverliği**, yerli halkı İtalyanlara karşı örgütleyerek direnişe geçirmesi **teşkilatçılığı** ile ilgilidir.

5-BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

- **Balkan Savaşı** sırasında Gelibolu Yarımadası'nda Çanakkale Boğazı'nın korunmasında görev aldı. Bu görev esnasında bölgeyi tanıması onun Çanakkale Savaşlarında başarılı olmasında etkili olacaktır.
- **II. Balkan Savaşı** sırasında **Bolayır Kolordusu kurmay başkanı** olarak görev yaptı. **Edirne**'nin geri alınmasında etkili oldu. (1913)

2-31 MART OLAYI (1909)

13 Nisan 1909'da İstanbul'da meşrutiyet karşıtı bir ayaklanma çıktı. **31 Mart Olayı** adı verilen bu ayaklanmayı bastırmak ve düzeni sağlamak amacıyla **Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** olarak İstanbul'a geldi ve isyanı bastırdı.

Bilgi: Mustafa Kemal'in 31 Mart isyanını bastırmada önemli rol oynaması, **meşrutiyet taraftarı** yani **yenilik yanlısı** olduğunu gösterir. (*İnkılapçı kişilik*)

Zeki DOĞAN – sosyalciniz.wordpress.com

3-PİKARDİ MANEVRALARI (1910)

- Fransa'da düzenlenen **askeri tatbikatlara gözlemci olarak katılmış**, gelecekte hava kuvvetlerinin önemine vurgu yapmıştır.

Bilgi: Yenilikçi kişiliğini, **mesleki açıdan kendisini geliştirdiğini** ve **ileri görüşlülüğünü** gösterir.

6-SOFYA ASKERİ ATAŞESİ (1913)

Balkan Savaşlarından sonra Sofya'da **askeri ataşe** olarak bulunmuş, Bulgaristan'daki Türklerin sorunlarıyla ilgilenmiştir. **Yarbay** rütbesine yükselmiştir.

I.DÜNYA SAVAŞI'NDA

7-ÇANAKKALE CEPHESİ (1915)

- **19.Tümen Komutanı** olarak **Arıburnu, Conkbayırı, Anafartalar**'da düşmana karşı büyük başarılar elde etti. Bu cephede kazandığı başarılar onun askeri dehasının tüm yurttan ve dünyada tanınmasını sağlamıştır.
- Bu cephedeki başarılarından sonra **Albay**lığa yükseldi.
- **Bilgi:** Mustafa Kemal, meşhur *"Ben size taarruz emretmiyorum. Ölmeyi emrediyorum."* sözünü burada söylemiştir. Bu söz onun **vatanseverliği, liderliği** ve **askeri dehası** ile ilgilidir.

8-KAFKAS CEPHESİ (1916)

- **Ruslara** karşı mücadele verilen bu cephede **16.Kolordu Komutanı** olarak görev yaptı. Rusların elinden **Muş ve Bitlis**'i geri almayı başardı.
- **Bilgi:** Bu başarı, **sabır** ve **disiplin anlayışını** göstermektedir.
- **Tuğgeneralliğe** yükselmiştir.

9-SURİYE CEPHESİ (1917)

- 1917 yılında Suriye'deki **7. Ordu Komutanlığı**na atandı.
- **Bilgi:** Bu cephede Alman komutanının emri altında çalışmak istememesi **bağımsızlığına olan düşkünlüğü** ile ilgilidir.
- 1918 yılında tekrar 7. Ordunun bağlı olduğu **Yıldırım Orduları Grup Komutanı** olarak görev yaptı.

Bilgi: I. Dünya Savaşında sırasıyla **Çanakkale, Kafkas** ve **Suriye** cephelerinde görev yaptı.

10-KURTULUŞ SAVAŞI'NDA (1919-1922)

- Kurtuluş Savaşı'nın her aşamasında Türk Milletine **liderlik** etmiş, Türk halkını düşmana karşı birleştirmiştir. (*birleştirici ve bütünleştirici oluşu*)
- **Başkomutan** olarak orduyu yönettiği **Sakarya Meydan Savaşı** ve **Başkomutanlık Meydan Muharebesi**'ni kazanmıştır.

TRABLUSGARP(1911) VE BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Yaşanan Bazı Siyasi Gelişmeler

- 1804 **Sırp İsyanı**. **İsyan eden ilk azınlık** Sırlardır.
- 1829 **Yunanistan** bağımsızlığını ilan etti. **Osmanlıdan ayrılan ilk azınlık Rumlardır.**
- 1830 Fransa önce **Cezayir**'i daha sonra da **Tunus**'u işgal etti. (1881)
- 1869 **Süveyş Kanalı** (Akdeniz ile Kızıldeniz'i birleştiren kanal) açıldı.
- 1878 Berlin Antlaşmasıyla **Sırbistan, Romanya** ve **Karadağ** bağımsız oldu.
- 1878 İngiltere **Kıbrıs**'a yerleşti.
- 1882 İngiltere **Mısır**'ı işgal etti. (Süveyş Kanalı'nın kontrolünü ele geçirdi)
- 1908 II. Meşrutiyetin ilanı sırasındaki iç karışıklıktan faydalanan **Bulgaristan** bağımsızlığını ilan etti. **Girit** Yunanistan'a katıldığını açıkladı. Avusturya Macaristan **Bosna Hersek**'i topraklarına kattığını açıkladı.
- 1911 Uşi Antlaşması ile **Trablusgarp** İtalya'ya bırakıldı.
- 1913 **Arnavutluk** bağımsızlığını ilan etti. (Osmanlı'dan ayrılan son Balkan Devletidir.)

MUSTAFA KEMAL'İN ÜSTLENDİĞİ BAZI GÖREVLER

- Harp Akademisi'nden **Kurmay Yüzbaşı** olarak mezun olması (1905)
- Şam'daki **5. Ordu**ya atanması (1905)
- Manastırdaki **3.Ordu**'da görevlendirilmesi (1907)
- Hareket Ordusu Kurmay Başkanı** (1909)
- Trablusgarp**'ta görev alması (1911)
- II. Balkan Savaşı** sırasında **Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanı** (1913)
- Sofya'ya **askeri ataşe** olarak atanması (1913)
- Çanakkale Cephesi'nde **19.Tümen Komutanlığı** (1915)
- Kafkas Cephesinde **16.Kolordu Komutanlığı** (1917)
- Suriye Cephesinde **7.Ordu Komutanlığı** (1917) ve **Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı** (1918)

Zeki DOĞAN - sosyalciniz.wordpress.com

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911)

- Siyasi birliğini geç tamamlayan **İtalya** sömürge yarışında geç kalmıştı. Bu nedenle **gelişen sanayisine ham madde ve pazar bulabilmek için** Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı.
- Osmanlı Devleti, Mısır İngiliz işgalinde olduğu için karadan, donmaması yetersiz olduğu için denizden yardım gönderemedi. Ancak, aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bazı **gönüllü subaylar** gizlice bölgeye gittiler. (*vatanseverliği*)
- Mustafa Kemal kılık değiştirerek "**Mustafa Şerif**" takma adıyla ve **gazeteci** olarak gizlice Trablusgarp'a gitti. Burada **yerli halkı teşkilatlandırarak** onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdi. (*teşkilatçılığı, örgütleyiciliği*) **Derne** ve **Tobruk**'ta başarılar kazandı. İlerleyemeyeceklerini anlayan İtalyanlar Osmanlı Devletini durdurmak için Ege Denizi'ndeki On İki Ada'yı işgal ettiler.
- Trablusgarp Savaşı devam ederken **Balkan Savaşları** çıktı. İki ateş arasında kalan Osmanlı Devleti, İtalya ile **Uşi Antlaşması** (1912) imzaladı. Bu antlaşma ile Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı.
- Böylece Osmanlı Devleti, **Kuzey Afrika'daki son toprağını (Libya) da kaybetti.**

I. BALKAN SAVAŞI (1912-1913): Trablusgarp Savaşı devam ederken, Balkan Devletlerinden **Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan** ve **Karadağ**, Rusya'nın kıskırtmasıyla birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırdılar.

- Osmanlı Devleti; **orduya siyaset karışmış olması, subaylar arasında irtibat ve iş birliğinin zayıf olması, ordunun ulaşım ve ikmal hatlarının yetersiz olması** gibi nedenlerle yenildi.
- Edirne** ve **Kırklareli** dahil Doğu Trakya'daki tüm topraklarını kaybetti. **Londra Antlaşması** imzalandı. **Midye-Enez çizgisi** sınır kabul edildi.
- I. Balkan Savaşı sırasında **Arnavutluk** bağımsızlığını ilan ederek Osmanlı Devleti'nden ayrılan **son Balkan devleti** oldu.

Bab-ı Âli Baskını: Londra'da barış görüşmeleri devam ederken İttihatçı subaylardan **Enver Paşa**, yanındaki askerlerle hükûmetin toplantı yaptığı salonu bastı ve Sadrazam'ı istifaya zorladı (1913). Tarihe **Bâb-ı Âli Baskını** diye geçen bu olaydan sonra **devletin yönetimi İttihatçıların kontrolüne geçti.**

II. BALKAN SAVAŞI (1913): Osmanlı Devletinin kaybettiği topraklar Balkan Devletleri paylaşılmadı. En büyük payı **Bulgaristan**'ın aldığını iddia eden diğer Balkan Devletleri Bulgaristan'a savaş açtılar. Bu savaşa **Romanya** da katıldı. Yunanistan, Romanya, Sırbistan, Karadağ Bulgaristan'la savaşırken Osmanlı Devleti bu durumdan yararlanarak daha önce kaybettiği **Edirne ve Kırklareli'yi geri aldı.** Bulgaristan ile **İstanbul Antlaşması**, Yunanistan ile **Atina Antlaşması** yapıldı.(1913)